

2024.080

Archeologienota Roeselare Ter Reigerie

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

5-6-2024

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van stedenbouwkundige handelingen te Roeselare Ter Reigerie (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen meer dan 3000m² bedraagt en de bodemingrepen groter zijn dan 1000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het plangebied is 2481m² groot (het betrokken perceel is groter dan 3000m²) en heeft een onregelmatige vorm. Het grenst in het oosten aan de straat Ter Reigerie en in het zuiden aan de Stadenstraat, die iets verder ten westen doodloopt tegen de R32 (ringweg rond Roeselare). Het terrein wordt volledig ingenomen door een verharde parking, horende bij de kantoorgebouwen gekend als Ter Reigerie 1-3. Deze parking bestaat zowel uit asfalt- als klinkerverharding, met daartussen hagen, struiken en boompjes. Onder de parking lopen enkele afvoerleidingen.

Het plangebied was steeds gelegen in een landelijke omgeving, op ruime afstand van de omliggende kernen (Roeselare: 2,2km ten zuidoosten, eerste vermelding in 822; Oostnieuwkerke: 3,4km ten zuidwesten, eerste vermelding in 1093; Hooglede: 2,6km ten noordwesten, eerste vermelding in 847). Op de Ferrariskaart uit ca. 1777 is de landelijke ligging goed te zien, het terrein is te situeren ter hoogte van onbebouwde, drassige meersen ten noorden van de Mandel. Ten zuiden en ten westen worden enkele wegen aangeduid, maar deze komen niet overeen met het huidige wegennet. De Duivelsbeek wordt niet weergegeven, maar op de meer gedetailleerde kaarten van midden 19de eeuw is deze wel duidelijk te zien. Op de topografische kaart van 1925-1942 is de situatie nog steeds vergelijkbaar aan die van op de Ferrariskaart, het terrein is onbebouwd en te situeren ter hoogte van eerder drassige gronden nabij de samenvloeiing van de Duivelsbeek en de Mandel. Op de luchtfoto van 1971 is voor het eerst de Stadenstraat te zien, die verder naar het westen doorloopt omdat de R32 nog niet is aangelegd. Het terrein maakt deel uit van een groter onbebouwd landbouwperceel (vermoedelijk weiland). De loop van de Duivelsbeek lijkt iets gewijzigd te zijn dan deze aangeduid op de oudere topografische kaarten. Op de luchtfoto van 1979-1990 is de R32 aanwezig; door de aanleg ervan werd de loop van de Duivelsbeek nogmaals gewijzigd, en wordt de Stadenstraat doorsneden. Het terrein is nog steeds in gebruik als onbebouwd grasland. Op de luchtfoto van 2000-2003 is de situatie volledig gewijzigd ter hoogte van het plangebied: de huidige inrichting is aanwezig, de straat Ter Reigerie is aangelegd, alsook een woonwijk ten oosten ervan. Sindsdien zijn er geen grootschalige wijzingen meer aan het terrein.

De kern van Roeselare kwam tot stand langsheen de Mandel. Deze rivier loopt ca. 350m ten zuiden van het plangebied. Net ten westen van het terrein loopt de Duivelsbeek, die ten zuiden in de Mandel loopt. De valleien van beide waterlopen en de lagere gronden errond zijn goed te zien op het digitale hoogtemodel; verder ten noorden, zuiden en noorden zijn hogere opduikingen aanwezig. Het plangebied is gelegen in de vallei van de Duivelsbeek. Op het detail van het hoogtemodel is te zien dat het maaiveld van het plangebied zich rond +22,2 tot +22,4m TAW bevindt, en iets lager langs de Stadenstraat. De omliggende straten hebben een maaiveldwaarde van ca. +21,6m TAW. Het lijkt er op dat het plangebied en de bebouwde gronden errond met minstens 0,5m kunstmatig zijn opgehoogd.

Bodemkundig was hier oorspronkelijk een natte zandleembodem zonder profiel aanwezig, dit is een hydromorfe alluviale bodem die te linken is aan de ligging in de vallei van de Duivelsbeek.

In de landelijke omgeving van het plangebied, ten noordwesten van de stad Roeselare, zijn weinig archeologische sites gekend. Dit heeft eerder te maken met het gebrek aan archeologisch onderzoek, en betekent niet dat er geen menselijke aanwezigheid was in het verleden. De enkele gekende sites duiden er op dat de regio sinds de steentijd is gefrequentieerd door de mens.

Als de verschillende gegevens worden samengelegd (ligging op natte gronden in een beekvallei; vanouds in gebruik als weiland/drassige meersen; kunstmatige ophoging van het terrein sinds het eind 20ste eeuw werd bebouwd; grondverstorende activiteiten die ongetwijfeld gepaard gingen met deze bebouwing en ophoging) dan kan aan het terrein een eerder lage archeologische verwachting worden toegekend.

De huidige inrichting van het plangebied wordt grotendeels verwijderd (verharding) waarna het gehele terrein wordt afgegraven tot 50-60cm diep om vervolgens een nieuwe parking aan te leggen. De rijweg wordt aangelegd in asphalt, de parkeerplekken in klinkers, langs het gebouw komt een voetpad in betonstraatklinkers. Centraal van oost naar west wordt een de sleuf gegraven voor aansluiting op het warmtenet. De bestaande afvoerleidingen blijven behouden, bijkomend worden enkele nieuwe nutsleidingen aangelegd; de leidingssleuven hiervoor komen maximaal 1,5m diep te liggen. De groenzones blijven grotendeels behouden. Wel worden centraal 2 kleine graszones aangelegd tussen de parkeerplekken, in deze zones worden 2 bomen geplant. In de zuidoostelijke hoek van het terrein wordt een kleine wadi voorzien, met daarrond gras.

Het plangebied kent een eerder lage archeologische verwachting. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet met 100% zekerheid aangetoond worden, maar de kans dat deze aanwezig is, is klein. De geplande werken beperken zich tot een diepte van 50 à 60cm (enkele smalle nutsleidingen gaan iets dieper), dit komt overeen met de dikte van het aanwezige ophogingspakket, en vinden dus plaats in reeds geroerde grond (door de ophoging en ook daar de fundering van de huidige parking). Een verder vooronderzoek in het kader van de geplande werken op deze reeds geroerde grond, op een terrein met een lage archeologische verwachting, zal hoogstwaarschijnlijk geen relevante kenniswinst betekenen en wordt bijgevolg niet geadviseerd.

Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch vooronderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij het onverwacht aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed¹.

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.